U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **Ing. J. H.,** proti žalovanému: **Finanční úřad pro Ústecký kraj,** se sídlem Velká Hradební 61/39, Ústí nad Labem, o námitce podjatosti soudců Krajského soudu v Ústí nad Labem ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Af 33/2016,

takto:

Soudci správního úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., JUDr. Petr Černý, Ph.D. a Mgr. Václav Trajer **nejsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15Af 33/2016.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal u označeného soudu dne 8. 4. 2016 žalobu, kterou se domáhá zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného č. j. 59346/16/2501-80542-507591, ze dne 26. 1. 2016.

Dne 23. 8. 2016 žalobce současně s žádostí osvobození od soudního poplatku a ustanovení advokáta poté, kdy Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 7. 9. 2016, č. j. 7 As 176/2016 – 18, zamítl kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ze dne 2. 8. 2016, č. j. 15 Af 33/2016 – 21, kterým nebylo první žádosti žalobce vyhověno, namítl podjatost soudců v aktuálním obsazení soudu s návrhem na jejich neprodlené vyloučení z projednávání a rozhodnutí nejen této věci; současně požádal o postup dle § 12 odst. 1 o. s. ř., neboť věc má být přikázána jinému soudu z důvodu delegace nutné, protože jinak hrozí, že bude dále pokračováno v pokořování nezávislého, nestranného, odborného a spravedlivého rozhodování soudu.

Krajský soud v Ústí nad Labem postoupil vznesenou námitku podjatosti Nejvyššímu správnímu soudu v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s., spolu s vyjádřením jednotlivých soudců správního úseku krajského soudu, kteří vyslovili, že se v dané věci k žalobci necítí být jakkoli podjati a námitku považují za nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud posoudil vznesenou námitku podjatosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem pro vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Při úvahách o vyloučení soudce z důvodů uvedených v ustanovení § 8 s. ř. s. je nutno postupovat velmi obezřetně, neboť jde o výjimku z ústavní zásady, podle které nesmí být nikdo odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny). Tak, jak zákon a na něj navazující rozvrh práce určuje osobu zákonného soudce (příslušného soudního oddělení, senátu), je tato příslušnost zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze proto jen výjimečně a ze závažných důvodů, které mu, alespoň potenciálně, brání rozhodnout v souladu se zákonem, nezaujatě a spravedlivě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 – 16). Při posouzení otázky podjatosti soudce je třeba akcentovat též tzv. zdání nezávislosti a nestrannosti nejen ve vztahu k účastníkům řízení, nýbrž i ke třetím osobám (srov. nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 517/10).

Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat námitkou podjatosti směřující proti krajskému soudu jako celku, tj. i proti soudcům daného soudu, kteří se s ohledem na rozvrh práce nepodílejí na projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 15 Af 33/2016. Soudnictví je totiž vždy pojmově spjato s rozhodováním konkrétních případů a nemá povahu akademického řešení obecných právních otázek, které nemají význam pro účastníky řízení, a proto i uvedený základní funkční princip nestrannosti je nutno vztahovat pouze ke konkrétní rozhodované věci. Účastník řízení tedy může namítat podjatost pouze u toho soudce, který je povolán v jeho věci rozhodnout. Při posuzování námitky podjatosti je nutno respektovat zásadu hospodárnosti řízení, která v daném případě velí postupovat tak, aby podjatost jednotlivých soudců byla prověřována jen potud, dokud se nenajde potřebný počet soudců, kteří jsou ve vztahu k věci nepodjatí a kteří tedy ve věci mohou jednat a rozhodovat (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2006, č. j. Nao 32/2005 – 34).

Žalobce namítl podjatost všech soudců krajského soudu. Podle rozvrhu práce již věc byla přidělena senátu 15 Af ve složení: JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., Mgr. Václav Trajer a JUDr. Petr Černý, Ph.D. Nejvyšší správní soud se proto nejprve zabýval tím, zda je námitka podjatosti relevantní ve vztahu k těmto třem soudcům. Teprve byla-li by námitka shledána důvodnou a byli-li by tito soudci vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, mohl by přistoupit Nejvyšší správní soud ke zkoumání podjatosti ostatních soudců krajského soudu.

Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 370/04). Ústavní soud ve své judikatuře dále vyslovil, že *„[d]ůvodné pochybnosti o soudcově nestrannosti jsou kategorií objektivní povahy a jako takové musí být založeny skutečnostmi objektivitě soudcovského rozhodování protiřečícími, a to natolik, že nikoli z pohledu účastníků řízení, ale v objektivním smyslu ústavně chráněnou nestranností soudcovského rozhodování otřásají*“ (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2000, sp. zn. III. ÚS 26/2000). Důvodem vyloučení je tedy taková povaha subjektivního vztahu soudce k věci samé, k účastníkům či jejich zástupcům, která je natolik objektivizovatelná, že lze důvodně pochybovat o soudcově nepodjatosti. Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům (ať již přátelský či nepřátelský) může být založen příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti, apod.

Žalobce spatřuje důvod podjatosti soudců krajského soudu bez dalšího v rozhodovací činnosti soudců v minulých řízeních.

Dle § 8 odst. 1 věty poslední s. ř. s. důvod k vyloučení soudce nezakládají okolnosti spočívající v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Postup v rozhodování dotčených soudců v jiných věcech tedy nemůže vést k jejich vyloučení, byť by v těchto věcech byl sám žalobce neúspěšný. Nejvyšší správní soud k námitce žalobce podotýká, že soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení účastníka řízení o nespravedlivosti dřívějšího rozhodnutí či nezákonného postupu soudu. Zpochybňovat rozhodnutí soudu jistě lze; k tomu však slouží opravné prostředky (jsou-li přípustné), nikoli námitka podjatosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2015, č. j. Nao 82/2015 – 58).

Z tvrzení žalobce ani z obsahu spisu nevyplývá, že by se uvedení soudci podíleli na projednávání nebo rozhodování této věci ve správním nebo v předchozím soudním řízení, přičemž předchozí řízení je třeba chápat nikoli časově (tedy nikoli jakékoliv řízení před správním soudem, jehož byl žalobce účastníkem a v němž se uvedený soudce podílel na rozhodování), nýbrž instančně (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Nao 2/2003 – 18 ze dne 19. 3. 2003, publ. pod č. 53/2004 Sb. NSS). Vyloučen by tak byl jen soudce, který by o téže věci rozhodoval nejprve v řízení u krajského soudu a následně pak v řízení kasačním u Nejvyššího správního soudu. O takový případ však v nyní posuzované věci nejde.

Obecné a nepodložené domněnky žalobce nemohou být důvodem vyloučení soudců pro podjatost. Ze spisu rovněž nevyplývá nic, co by nasvědčovalo tomu, že by členové dotčeného senátu měli k projednávané věci nebo k procesním stranám jakýkoliv vztah, což ve svém písemném prohlášení potvrdili i oni sami. Vzhledem k tomu, že žalobce neuvedl žádné relevantní skutečnosti, které by mohly vést k pochybnostem o nepodjatosti

dotčených soudců, a nenasvědčují tomu ani jiné skutečnosti, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že nejsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 15 Af 33/2016. V důsledku toho odpadá nutnost rozhodovat o delegaci nutné (§ 9 odst. 1 s. ř. s.), neboť nenastala situace, že by pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nebylo možno sestavit senát.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. října 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu